

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Habacvc Propheta

Habakuk

Argentorati, 1526

VD16 B 3952

Praefatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35974

N H A B A C V C P R O
P H E T A M M A R T I N I L V
theri Annotationes
P R A E F A T I O.

cholijs diuinum hunc illustrare uatem, ideo in animum induxi, quo & ipse semel tandem aprico gauderet, inq; luce cōspiceretur, quid in se complexus, quidue spiritus domini per eum loquatur ac doceat. Nam ego plane in hoc sum, ut à temporibus Apostolorum hucusque nunquam uidisse lucem, sentiam. In causa fuit partim, Hebraeae linguae ignorantia, citra quam fieri non potest, ut Scriptura, maxime Prophetae, aliquot in locis rectius intelligantur, partim q; ueteres, quibus linguarum aderat cognitio, alijs negotijs impediti, parum operae huic rei dederint, quom tamen æquum fas, utile & necessarium fuisset, hunc Habacuc planissime omnium oculis & intellectui patuisse, quom ultimum caput, precatio eius, tã in quotidiano usu per omnia passim templa & lectum & cantatum sit, sed ferè, iuxta uulgatum uerbum, Vt Nonne Psalterium legunt, nempe sine intellectu. Ad hæc diuus Paulus summo illum honore prosequitur, non semel hanc repetens sententiam, Iustus ex fide sua uiuit, quam & p fundamento omnium longe præclarissima ad Roma

nos

P R A E F A T I O .

nos Epistolæ, iacit, præterea & Lucas in actis binâ
 vice eandem producit, ut appareat, quàm non fue-
 rit minime apud Apostolos authoritatis. Quanquã
 autem ueteribus gloriando nequeamus esse priores,
 uno Deo huiusmodi personarum sibi seruante respe-
 ctum. 1. Corin. 3. Illud tamen fateri, ac neuti quã in-
 ciari cogimur, quod plus tum lucis, tum claritatis, in
 plerisque Scripturæ locis, quàm illis, nobis ex Dei bene-
 ficentia contigerit. Faxit Deus, ut & cum gratiarum
 actione & maiore fructu.

At priusquam textum auspicemur, primum fa-
 cienda est uia, communis item parandus introitus,
 quinedum ad huius, cæterum omnium prophetarum
 sanio rem intellectum, necessarius & conducibilis sit
 id enim hætenus multis imposuit in Prophetis, ut
 quom de Iudaico regno uerba faciant, sermonem bre-
 uiter abrumpant. Christum iuxta immiscentes, ut nul-
 li non, hanc illorum indolem ignorant, rarum ipsis
 loquendi modum esse uideatur, ceu qui nullo ordine,
 centum in mille traiciant, cœlum & terram commi-
 sceant, ut neque capi, nec in statum colligi possint. In-
 iucunda enim omnino res est, librum ordinis exper-
 tem legere, ubi alterum ad alterum reduci non potest,
 alterum alteri nõ cohæret, ut pulchra illi inter se qua-
 dratura congruat, id quod res exigit, si proprie nec
 non apte loquendum sit. Ita Spiritum sanctum male
 loquentiæ (ut ita dicam) accusari oportuit, qui ebrij
 stultitiæ

stultie ritu quiduis effutiat, alterum alteri miscens
 mirandis adeoq; inauditis tum uerbis tum sententijs,
 Nostra uero id culpa uenit, quibus nulla siue lingua-
 rum, siue Prophetarum fuit peritia. Secus enim se ha-
 bere non potest res, quam quod Spiritus domini, sapi-
 entia excellat, prophetasq; sapientes faciat. Porro sa-
 pientem bene & apte loqui non ignorare necesse est,
 nec unquam aliter esse potest. Porro qui hebetiori est
 auditu, ut non facile rem percipiat, nec linguarum gra-
 rus est, illi uideri potest non esse eloquens, quando qui-
 dem uix alteram uerborum partem audiat uel percipiat.
 Itidem nobis haecenus cum scriptura accidit, im-
 de uelut in Cimmerijs tenebris impegimus, cæci, ce-
 cos duces sequuti sumus, sæpenumero à rectis defle-
 xi compitis, aliud quam res ferebat, attigimus, uixit
 id quod uulgo dicitur. Qui difficulter audit, ille be-
 los condit rythmas.

Principio indubitatum est, omnes prophetas, præ-
 cipue uero prophetas illorum in Christum unicum
 scopum tendere, ut Petrus Acto. 4. ait. Quod omnes
 Prophetæ de noui Testamenti temporibus uaticina-
 sint. Neque enim aliud fuit totum uetus Testamentum
 quam parasceue $\nu\epsilon\lambda$ $\pi\rho\delta\delta\omicron\mu\iota$ ad nouum Testa-
 mentum. Quemadmodum pædagogus herilem fili-
 um sic educat & præparat, ut bonus rerum suarum
 dispensator & paterfamilias fiat, uti & Paulus ad
 Galatas inquit, Legem, pædagogum nostrum fuisse
 Christum

P R A E F A T I O.

Christum &c. Quod uero interim propheta popu-
lum redarguunt, ac pleraque uaticinantur, quae ad illo-
rum modo tempora ualuerunt. Item q̄ & regna &
dominationes gentium simul admiscuerunt, id totum
ideq̄ cōtigit, ut Iudaicus populus in disciplina seruare-
tur, & ad uenturum prepararetur CHRISTVM.
Acque atq; Christianum multa facere, edere, bibere,
aliaq; id genus externa opera expedire oportet, nonq̄
per haec corpus tantummodo queratur, uerum ut cor-
pus foueatur & ita educetur, ut spiritu in hac terra in-
seruire Deo possit, fide & Euangelio. Sic enim nobis
in nouo Testamento faciendum est, ut recte uiuere do-
ceamus populum, ac iuxta tamen & uitam & doctri-
nam nostram eo dirigamus, ut nouissimum diem, eter-
nam q̄ uitam expectemus, nequaquam cū hisce in hac
terra perseuerare cogitantes.

2. Quom ergo tempus appeteret, ut nouum testa-
mentum impenderet iuxta uatum oracula, quae popu-
lus diligenter obseruabat, ibi pro sua natura deus sese
gerens, ostendebat quasi nihil futurum esset, appare-
bat item, perinde quasi in omnibus prophetis fallacias
intendisset, terramq; populosq; per Assyrios & Baby-
lonios deuastando. Ibi demum & prophetas taxari, redar-
guiq; oportet, ueluti eos, qui non ex deo, sed e Satā-
na locuti sint, quam opus & impletio uaticiniorum
eorum longe secus ac diuersius, quam populus intelle-
xerat, progrediatur. Exemplo tibi sit illud. Commorā
te in

M. LVTH. IN HABACVC

te in terra populo sub regibus & principibus, expe-
ctantēq; & inhiante in uenturum Mesiam, eiusq; no-
uū Regnum, de quo uaticinati erant Prophetæ, tamq;
magnifice populum consolati erant, ibi tū in portu cō-
stitutis, Christumq; futurum citra ullum impedimen-
tum, præstolantibus, aduentat rex Assyriorum, ac to-
tam terram capit, omnesq; secum in Assyriam trans-
fert. Quàm egregie Christus & regnum eius tum ad-
uenerunt? Putasne eo temporis ita conuuiatos fuisse?
Satanas porro cuiuspiam prophetæ adhibeat fidem, om-
nes, quotquot sunt insignes nebulones prorsus agunt.
Expectabamus enim meliora nobis euentura (ut Iere-
mias de illis prædicat) & ecce deteriora præsto sunt.
Arbitrabamur futuram nobis pacem, et cæcæ solum da-
mnum. Nōne uaticinijs de Mesia suis egregie impo-
suerunt nobis?

Spes tamen reliqua erat, adhuc tribu Iuda
in terra permanente, Hierosolymisq; mirandū in mo-
dum, diuina uirtute per Iehisciam Regem seruatis,
CHRISTVM tali pacis tempore uenturum.
Hic uero omnis adimebatur spes, quom Ierosolyma si-
neret desolari Deus, multo crudelius, quàm Israelem.
Atq; dum Christum expectant, adest rex Babylonicus
qui peius adfligit Iudam, quàm rex Assyriorum Israe-
lem. Queso te, quis porro fidem illis prophetis adhi-
beret? Quid spei reliquum erat, quom terra desola-
ta & destructa, Reges, Principes, Sacerdotes, Pro-
pheta

P R A E F A T I O.

pheta, & nihil non, sublatis, solis agricolis, exoticisq;
gentium principibus in terra relictis, qui pro suo uo=
to potiebantur sceptris? Hoc ane Christum uenire est,
ac nouum, prae potens, auspiciari Imperium, quod un=
diq; terrarum dominetur? Immo, hoc regna perdere
ac deuastare est. Ecce huiusmodi Dei opus non accipie=
bant ipsi, rationi nanq; & carni captu impossibile est,
ut illic uita inchoari debeat, ubi uita finiat, & illic ho=
nor proueniat, ubi contumelia, illic futurum Regnum,
ubi Captiuitas fit. Pugnat enim ex Diametro cum rati=
one, sensibus, usu & experientia totius mundi. Atqui
Deus non secus agit, nec enim aliter potest, ut Scriptu=
ra de eo praedicat. 1. Reg. 2. Dominus occidit & uiuifica=
cat ducit ad inferos & reducit. Pauperem facit ac ditat.

Hic inuigilandum erat Prophetis, hic res summe re=
quirebat, & admonitionem & consolationem, ne Iu=
daei ab expectatione, tum Messiae, tum regni eius exci=
derent. Vbi demum Ieremiam Ezechielem, & antea E=
saiam, multosq; alios, annunciare oportuit, quod ta=
lia Christi nequeant prohibere aduentum. Et si non o=
mnes credant, ut aliqui tamen in fide conseruentur,
uenuriq; Christi consortes fiant. Ex eorum numero
Habacuc quoque prophetam est cernere, Cuius pro=
phetia uniuersa eo uergit, ut annunciet quomodo rex
Babylonis aduentu suo Iudaeam deuastaturus sit pro=
pter delicta populi, quae Dominus ea uia puniturus sit.

nec ideo tamen Christi aduentum, uel retardandum uel

D impe

impediendum. Ceterum opus esse Dei, qui sic adora-
net, ut rex Babylonis huiusmodi peenam, licet inscius,
perficiat, ipse quoque dehinc unà intereat. ut uulgo di-
citur pater uititur uirga, ad castigandos liberos suos,
deinde Vulcano tradit. Vt enim cum singulis homini-
bus singulatim operatur Deus, uti tum illum ad sum-
ma euehat, quum ad inferiora deijcit, ita cum toto re-
gno solet agere, immò cum uniuerso mundo. Quo lo-
co & fide & uerbo Dei opus est, ut huiusmodi tolle-
rentur expectenturq;. Idem populo Iuda euenit, ut Re-
gnum illorum, presente Christo interiret. Quicquid
nanque à captiuitate Babylonica, cum hoc populo ge-
stum est, nihil est præterquam compendiaria festina-
que ad Christi aduentum parascene. postquam terra
parum exedificata rursum erat populusq; collectus,
à destructione sui. Tantummodo ut locum, & homines
concionum suarum regniq; primordijs reperiret.

Quo circa Habacuc ille, Propheta consolatorius
est, qui populum confortet, animet atq; suffulciat, ne
de aduentu Christi desperent, quantumuis diuersum
appareat. Hunc nullis non artibus & medijs eò periti-
nentibus utitur, ut fides in cordibus firma permaneret
de promisso Christo. Is autem est sermo eius. Verum
quidem esse, Quòd propter eorum non optima facin-
ra, à rege Babylonis terra desolanda sit. At ob eã cau-
sam, Christum et regnum eius, non impediri quin
niant, cæterum & uastatorem Babylonicum non esse
tum in

P R A E F A T I O.

tum inde adepturum prosperitatis, ipsum enim unā in-
 terimendum. Quandoquidem opus Dei sit & natura,
 ut in necessitatibus adiuuet & in medijs oportunitati-
 bus succurrat, & ut sequens precatio habet, Recordatur
 misericordiae, praesente tribulatione. Et ut dici so-
 let, ubi funis tenacissimus fuerit, fragitur. Sicut & nos
 Christianos uerbo Dei suffulciri oportet ad nouissima
 usq; die, etiamsi appareat Christū differre, quasi uentu-
 rus non sit. quandoquidē ipse testificatus sit, non nisi in
 nocte, ex inopinato uenturū se, dum aedificant, plantēt,
 emāt, uēdāt, cōdāt, bibāt, iugali societur thalamo &c. ut
 saltē aliquot, si nō oēs in fide cōseruētur, hic enī fide et
 praedicatione opus ē, ut quotidianis expimētis cornimus.

Ex ijs oibus non obscure colligitur, ante Babylonica
 captiuitatē Habacuc hūc uixisse, forsate Ieremie
 temporibus, nec non facile, mens eius atq; uoluntas in-
 telliguntur. Quod uero alicubi legitur, quomodo ci-
 bū capto Danieli prophetæ attulerit Habacuc, ē terra
 Iuda, fundamento caret & apparentia, neq; etiā cum
 tēporū ratioanatione quadrat. Nā quantū ex ipso uati-
 cinio coniecturare licet, senior fuit Ieremia Habacuc,
 quom is uastatiōis Ierosolymorū tempore uixerit. Ha-
 bacuc uero de ea uatiāatus sit. Daniel autē Ieremiā se-
 quitus est, diuq; antea uixit, q̄ in carcere coniectus est
 Proide Habacuc, noie ad officiū suū accōmodato, insi-
 gnitus est, Habacuc enī Amplexator ē, uel illū, qui alte-
 rū cōplectitur, et ulnis cōprehēdit, signat. Nā prophe-